

Р Ш 602-414
К К 90

МИКОЛА КУЛІШ

ХУЛІЙ ХУРИНА

(КОМЕДІЙКА)

ВИДАВНИЦТВО „УТОДІК“

ХАРЬКІВ — 1926

КОРОТКИЙ ПАСПОРТ КНИГИ

+

Шифр РКШ16(2-йк)-К90 Инв. № 2625833Автор Куліш М.Назва Хулій Хуріжа: (Комедійка).Місце, рік видання Х., 1926.Кіл-ть стор. 54 [1]с.

-\\- окр. листів _____

-\\- ілюстрацій _____

-\\- карт _____

-\\- схем _____

Том _____ частина _____ вип _____

Конволют _____

Примітка:

20.09.2002.Молл -

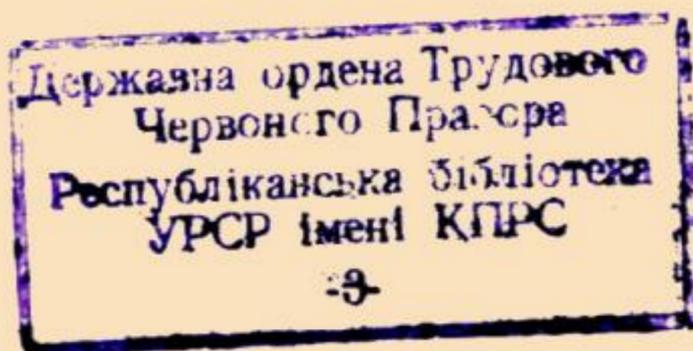
A 531000

МИКОЛА КУЛІШ

ХУЛІЙ ХУРИНА

(КОМЕДІЙКА)

Згідно з постановою Вищої Науково-Репертуарної Ради при Відділі Мистецтв Головополітосвіти НКО УСРР від 27/IX 1926 р. за № 2176, дозволена до вистави по літ. А.

ВИДАВНИЦТВО „УТОДІК“

Харків — 1926

Укрголовліт № 5205 (19934)
Держтрест „Київ-Друк“,
Перша фото-літо-друкарня
Зам. № 90—5000.

ДІЄВІ ОСОБИ:

Хома Божий, заступник голови виконкому.

Технічний секретар.

Діловод.

Ямка, завідатель комгоспу.

Леп, агент комгоспу.

Маїса, Ямчина дружина.

Сосновський.

Каландарішвілі (він же Кириль Кирилько).

Пташиха, крамарка.

Піп Авива.

Три святителі печерські.

Хуна Штильштейн, орендар заїзду.

Сара, Хунова жінка.

Абрам, син.

Шурубалка, вчитель.

Міліціонер Серьожка.

Сторож на кладовищі.

Редактор газети.

Члени Комісій, делегатки женвідділу, жінки,
кур'єр, учні.

Відслоняється ширма. На кону широка трибуна—поміст, метрів зо два заввишки, без бильців. Спереду і з боків східці.

1.

Позад трибуни стінка з темним вікном. На стінці вгорі напис: Готель-заїзд „Червона Зірка“—орендар Хуна Штильштейн.

По східцях з правої руки на трибуну виходить Хуна Штильштейн з столом і двома стільцями. Ставить стола, стільці і злазить східцями ліворуч. За ним іде Сара, пов'язана рушником, з складаним із ряднини ліжком, ставить і йде з трибуни. Услід йде син Абрам теж з ліжком і подушкою, ставить, лягає й спить.

2.

Трошки згодом на трибуну виходять: Хуна, Кириль Кирилько і Сосновський.

Кириль: (оглядає номер і крутить носом) А кращого нема?

Хуна: Тепер кращого не треба...

Кириль: А це що за плями?... Блощиці?...

Хуна: Це ще кров із революції зосталась...

Сосновський: Ні вмивальника, ні електрики, ні гвіздка...

Хуна: Без буржуазних забобонів!..

Кириль: Так... А це хто?...

Хуна: Це так собі... Мій балван...

Кириль: Хто?

Хуна: Син називається...

Кириль: Хіба йому другого місця нема?

Хуна: Ні другого. й ніякого!.. Він же скінчив семилітню трудну школу, а хіба не знаєте, що ця школа одне лише місце дає: у батька на шиї?..

Сосновський: (дивиться на годинника) А скільки за цей номерок?..

Хуна: Не треба питати!.. Лягайте, спіть, танцюйте, що хочете робіть, тільки за ціну не питайте...

Сосновський: Скільки?

Хуна: Щоб мені так було легко казати, як вам слухати!.. Чотири карбованці.

Кириль: Що?..

Сосновський: За що?..

Хуна: Хе... За те, що у нас є, слава богу, фінвідділ...

Сосновський: Слухайте... Це... це неможливо!.. Уважте!..

Хуна: Отак я говорю вже третій рік фінвідділові: слухайте!.. Уважте!..

Кириль: Ходімо до другого готелю!..

Сосновський: (дивиться на годинника)

Хуна: (одчиняє двері) Будь ласка!..

Кириль: А де він? Далеко?

Хуна: Далеко... його нема...

Сосновський: Уважте!.. Ну, за три?..

Хуна: Просіть фінвідділа!

Сосновський: Справа безнадійна! На третю годину... Ніч і собаки... Зостаємось тут!

Кириль: Я тебе не розумію...

Сосновський: (до Хуни) Тільки дайте хоч другу подушку...

Хуна: Знаєте, я вам краще води принесу...
(йде з трибуни ліворуч).

Кириль: Ти з розумом? Чотири карбованці, коли у нас усіх грошей три карбованці?
Сосновський: Все рівно, в перспективі бупр! Пора!.. Осінь заходить...
Кириль: Я завтра напишу вірша, новелу, фейлетона. Тут, здається, видають газету і, певно, філія Плугу є... Можна буде підкувати публіку.
Сосновський: Залиш фантазії й легенди...
Кириль: Переночуємо краще надворі? А завтра...
Сосновський: У нас немає завтра...
Кириль: Об'явимось політкаторжанами... Ну... одружимося нарешті на тиждень, два... Тут либонь дівчат хоч греблю гати...
Сосновський: Ночуватиму тут!..
Кириль: А гроші?...
Сосновський: Втічу!
Кириль: А документи?
Сосновський: Старого всучу, агентського.
Кириль: А я? У мене свій останній?!
Сосновський: А ти як хочеш... Наобридло!..
(лягає).

3.

Хуна з кухликом води.

Хуна: Звідки приїхали?
Сосновський: Вам неоднаково за чотири карбованці?... Із Москви... із Харкова...
Хуна: Совецькі, чи так собі?
Сосновський: Так собі... Ком іль фо...
Хуна: Документи можна?...
Сосновський: Будь ласка... (дає)
Кириль: Так, кажете,—замучив фінвідділ?

Хуна: Не згадуйте ік ночі...

Кириль: А взагалі, як тут у вас? Покращало життя?

Хуна: Не питайте!.. Хіба це життя, як тебе всі 24 години насідають?

Кириль: Хто?

Хуна: Фінвідділ, школа, ще й на придачу українізація!

Кириль: А школа чого?

Хуна: Насідає!.. у мого брата четверо вчать, п'ятого не приймають і за це дванадцять карбованців.

Сосновський: За рік?

Хуна: За місяць! А він без роботи! А бог вже шостого посилає!

Кириль: І платить?

Хуна: А ви думаєте, як?

Кириль: Як же він без роботи й платить?

Хуна: Крутиться так... біля зятя...

Сосновський: А зять?

Хуна: А зять і собі крутиться. Отак удвох і крутяться... Ваш документ?

Кириль: (зітхнувши) Нема!

Хуна: Не шуткуйте... Тепер документів більш за людей, а ви кажете—нема...

Сосновський: (вставши) Ось-що... У мого товариша секретний документ! Розумієте?..

Хуна: То й ховайте його собі на здоров'ячко, а мені дайте не секретного...

Сосновський: Не можна, голубчику... Державна тайна... Він завтра покаже.

Хуна: Поки він мені покаже, то в міліції мені покажуть такого, що платитимеш і на чай, і на рай, і на мило, ще й дружині нач-раймила...

4.

Повз трибуну проходить Сара.

Сара: Хуно!.. Я помираю!..

Хуна: Подожди хвилинку, ну?..

Сара: Я не можу... Я помираю, чуєш?..

Ой-боже-ж мій!..

Кириль: Зуби?...

Хуна: Такої хвороби ще на світі не було...

Кириль: А що саме?

Хуна: Сумнення!

Сосновський: Що?

Хуна: От вона сидить, от вона собі лежить і раптом раз — сумнення в голові!.. Ввижається, що помирає... і оттакєчки ходить, сумнівається й кричить...

Сара: Хуно! Я-ж помираю...

Хуна: Сар-ро? Не сумнівайся, кажу!..

Сара: Хуно!..

Хуна: Сарро?... (біжить за нею).

Сосновський: Не даєш документа?

Кириль: Кажу, у мене останній!

Сосновський: У тебе нерви, Кириль!..

Кириль: Годі! Наобридло!.. (лягає) Бупр—хай буде бупр!.. Осінь—хай осінь!

Сосновський: Не вередуй! Завтра одружимося! Поживемо тижнів зо два тихо, сімейно, а там... Нам треба відпочити, Кириль, після Одеси...

5.

(входить Хуна).

Хуна: (розглядає документа) Скажіть мені, тутечки написано?..

Сосновський (тривожно) Шо?

Хуна: Ви товариш Сосновський?
Сосновський: Так, а що?
Хуна: І ви той товариш Сосновський, що у „Правді“ сочиняєте?
Сосновський: М-м-м... Так!
Хуна: Саро, кинь свого сумнення! До нас товариш Сосновський приїхали!.. (біжить)
Кириль: Ти з розумом? Ти справді в бупр хочеш?
Сосновський: А що ж я маю сказати, коли я Сосновський і був за агента в справі розповсюдження газети „Правда“?
Кириль: Та тебе-ж, яко Сосновського, розшукують! Тисяча карбованців передплати прогуляв!.. Ти здурів?
Сосновський: Мовчи! (думає) Набігла ідейка... (захоплено). Блискавична ідейка! Розумієш?..
Кириль! Це-ж геніяльна ідейка!
Кириль: Не така, як в Одесі?
Сосновський: Мене одного разу якийсь комуніст редактор по морді за Сосновського признав... ти розумієш?

6.

(Вбігає Хуна)

Хуна: (будить сина) Вставай, балван! Чуєш? (син встає) Хай на тебе хоч товариш Сосновський подивляться... Ну??... Допіонерився? Доспартачився? Пішов геть... до мами!.. (син взявши подушку, йде) Бачили тепер?
Сосновський: Ось що!.. Ви розумієте тепер, що я... що ми... щоб до обіду ніхто, ані одна душа, крім вас, не знала, хто до вас приїхав!..

Хуна: Товаришу Сосновський, за кого ви нас маєте?..

Сосновський: Я гадав, що ви не знаєте Сосновського, себ-то мене!..

Хуна: Вас, товаришу Сосновський?.. Вас?.. Вас навіть наші коні читають!

Сосновський: Дайте документа! (одбирає документа).

Хуна: Такий писатель! Такий сочинитель! Один же-ж ви-ж проти комуністів... Саро! Це таки да товариш Сосновський (біжить).

Сосновський: (читає документа) Так! Ідейка!.. „Пред'явитель сего товарищ Сосновский агент по распространению газеты ЦК РКП і Московського Губкому РКП, журнала Прожектор“... Мамуню моя, це ж божа провиденція!..

Кириль: Що ти надумав?..

Сосновський: Завтра узнаєш!.. (читає) Пред'явитель сего агент по распространению викреслити, затерти і написати „ответственный сотрудник газеты ЦК РКП і Московского Губкома“... (підскочивши) Ленінова ідея!.. Мамуню рідная!.. Спасибі, що ти була Сосновська, а не яка небудь Верба, або Груша!..

7.

Хуна з подушкою.

Хуна: Ой, товаришу Сосновський!.. Ви ото як сочинили Димовку, так у нас парком перевернувся...

Сосновський: Будь ласка, товаришу хазяїне!.. Я благаю!.. Щоб ніхто!.. Розумієте?..

Хуна: Не сумнівайтеся собі!.. Хуна Штильштейн є перш за все Штильштейн, а тоді вже Хуна... Він як камінь!.. Мовчить!..

Сосновський: Подушка?.. Спасибі, товаришу Штильштейне!.. От якби ви ще...

Хуна: Слухаю...

Сосновський: Засмажте нам яєшні... З цибулею!..

Хуна: Саро!.. Яєшні товаришу Сосновському!..
(йде) І вони люблять, щоб з цибулею...

Кириль: Ти вплутаєшся!.. Тебе накриють!..

Сосновський: Ні!.. І ще раз—ні!.. Вже коли оцей тип визнав мене за Сосновського, то будь певен... З триумфом можна йти до виконкому, до паркому... Ех, Кирилько!..

Кириль: Невже ти певен, що ніхто тут не бачив, не знає справжнього Сосновського?..

Сосновський: А ти його бачив?... Ти, я, що всякого агента розшуку знаємо, всю Україну виїздили? А знаєш?... Ти будеш знаєш хто?

Кириль: Ну?

Сосновський: Член ЦК компартії Грузії...

Кириль: Ні!.. Коли на те пішло, то краще щоб Вірменського ЦК... Я хоч вірменських анекдотів знаю...

Сосновський: Геніяльно!..

Кириль: Стривай... А документи?..

Сосновський: (натхнено) Я, Сосновський із Правди та щоб не показав тебе, якогось там вірмена, без документа?.. Дайош секретаря вірменського ЦК—і покажу!.. І ніхто за документи не питає... Москва, брате!.. Гегемонія, Кирюшо!..

8.

Хуна, Сара з яєшнею.

Хуна: Саро!.. Ось вони, товариш Сосновський...

Сара: А чому ти не купив їхнього патрета? Луначарського купив і Леніна?..

Хуна: Саро!.. На віщо тобі патрет, коли товариш Сосновський вже у нас? (готують на столі їжу).

Сосновський: Ну, товаришу Каландаришвилі!.. Тепер тобі таїтися нема чого... Сідай до яєшні!..

Хуна: А хто вони будуть?

Сосновський: Член Вірменського ЦК КПБУ Каландаришвилі... Тільки нікому ні слова!.. Розумієте?

Хуна: Ні півслова!.. Саро!..

Сара: Ах, такий жаль, що я їх не знаю!..

Кириль: Ну, хазяйко, як твоє сомненіє? (їдять яєшню).

Сара: Ой, просто не питайте!..

Хуна: Якби я був у тресті, хай навіть у Ларкові, вона-б мене не сумнівалась... Цей год на Кавказ, на той у Крим—і всю хворобу як злизало-б...

Сара: Я вже говорила: Хуно, чи не пора і тобі до партії?

Сосновський: Не сомнівайтесь!.. Скоро й ви поїдете...

Хуна: Саро!.. Подивилася раз на товариша Сосновського? Назад!.. (Сара йде) Кушайте, кушайте, товаришу Сосновський!.. І довго ви у нас пробудете?

Сосновський: Ви краще розкажіть за себе, як ви?.. Кому хабаря давали?

Хуна: (сміється) Зразу видно, що товариш Сосновський питає?

Сосновський: А справді? Кому? Скільки?

Хуна: Знаєте?.. Хоч ви і товариш Сосновський, і пишете дуже сочинительно, а за це я вам не скажу...

Кириль: А пачему?

Сосновський: Невже й мені? Скажете, що я писав...

Хуна: А мені скажуть, що я писав... І скільки треба на вашу голову, то все упаде мені на голову... Та й що тепер можна зробити без хабаря? Хіба вже незаконорожене дитьо, та й те, як ще не народилось.

(Грюкають у вікно. Хуна йде до вікна і вдивляється. Сосновський і Каландаришвилі хвилюються).

Хуна: Ну? Хто там?

Голоси: Номері є?

Хуна: Номері пишуть, а месць нема!.. Не грюкайте, говорю!.. Що? Делегати?.. Месць для вас нема і не буде!.. Спитайте у вашого фінвідділа!.. (одходить).

Сосновський: Хто?

Хуна: Якись делегати... Ой, товаришу Сосновський!.. І коли вже ваші делегати навчаться революції? Як тільки впустиш, так і заплюють, так і захаркають увесь готель! Я вже говорив: хочете плювати—їдьте собі, будь ласка, до Харкова, до Москви і там грюкайте, плюйте і що хочете робіть!.. А готель вам не республіка!

Сосновський: Ну, товаришу Каландаришвилі!.. Чого ще нам треба?.. Спатоньки?

Кириль: Перед цим трошки бамажки!..

Хуна: (сміється) Ой, який же ви комичеський!..
(виймає з кешені папер, мнє й дає).

Сосновський: (сміється) Ну, що-ж? Почнемо з цього... нашу ревизию...

Кириль: Спасибі, хазяїне!.. А скажи — окремий маєш кабінет, чи комунальний?

Хуна: (сміється) Зараз двері, через двір і там в кутку... Побачите — каганець світиться...

Кириль: (мнє папер) Нет краще, як у нас на Кавказі!.. Вийдеш, сядеш за горою і сиди, скільки хочеш...

(Йдуть. Стінка спускається і замість неї підводиться друга з двома вікнами, поміж ними Ленінів портрет. Угорі на стінці напис: Округовий виконком на Золотопуповщині.

9.

На трибуну виходять: заступник голови, Хома Божий, секретар з текою, діловод з телефоном позаду Пташиха.

Пташиха: Товаришу заступнику... Я вже до судді ходила і писала... Черга велика...

Божий: Хвилинку помовчіть, громадяно Пташихо! (дзвонить телефон).

Діловод: (Весь час при телефоні, говорить неголосно або пошепки).

Виконком слухає? Так!.. Гаразд!..

Божий: Ну?.. Де тепер вони?..

Діловод: Були у фінвідділі... Поїхали до редакції...

Божий: А як у фінвідділі?

Діловод: Переказують, що... дуже задоволені...

Божий: Так!.. (до Пташихи) Ну, так яка у вас до мене справа?

Пташиха: Будьте ласкаві!.. Ви ж у нас со-
вецька влада і я за вас голосувала! За що ж
моя доченька постраждала і отак пуб-
лічно?

Божий: (до діловода) Ви слухайте!.. Може з ре-
дакції подзвонять, то щоб...

Діловод: Гаразд!.. Я слухаю...

Божий: Так яка, ви кажете, справа? Голо-
сували?

Пташиха: Ще-ж вона у мене молоденька, пер-
воцвіт, а слава про неї вже котиться й ко-
титься...

Божий: (до діловода) Подзвоніть тихенько до
редакції!.. Немов так собі, випадково...

Діловод: Зараз!.. (крутить телефона)

Божий: Тихше!.. Це ж вам не дзвіниця!.. Дайте
редакцію!.. Редакцію... Ре-дак-ці-ю... Редак-
цію!.. Воно й по руському так—редакцію...
Ер.. е... де.. а.. ке (з натиском) Ке.. Ка.. Ку...

Божий: (підскакує, хапає телефона, гримає) Редак-
цію!.. (одходить і сідає) І тут без мене не мо-
жете!..

Діловод: Редакція?..

Божий: Тихше!..

Діловод: (до Божого) Редакція слухає...

Божий: Спитайте—там товариш Сосновський?

Діловод: (пошепки у телефон) Товариш Соснов-
ський у вас?.. Сосновський!.. Со-снов-ський...
Со-снов-ський... (до Божого) Приїхали...

Божий: Як це вони почули?..

Діловод: (втираючи лоба) У них телефон взагалі
попсований. Завжди сичить, і вони звикли...

Божий: Прислухайтесь!.. (до Пташихи) Ви хто?..
Вам чого?..

Пташиха: Котиться і котиться... Вже родичі

знають... За 120 верстов живуть... і написали листа, чи правда, пишуть, що Пріся ваша на театрах так покотилася?..

Божий: Не розумію!.. Кажіть по людському!..

Секретар: Це та історія, товариш заступнику голови, знаєте?.. З комендантом театру, контрамарками, то-що...

Божий: Ага!.. Англійські претенсії до радянської влади? Це все, матусю, не доказано...

Пташиха: Коли не вірите, я пришлю Прісю до вас... Самі побачите, що з нею зроблено і як вона плаче... (плаче) Вже ж важкою ходить!..

Божий: Ніколи мені з вашою Прісею возиться!.. Ніколи!.. У радянської влади справи трошки важчі за вашу Прісю...

Пташиха: Добре!.. Пождіть же!.. (хутко йде)

Божий: Сама ж винна!.. Знають!.. Не раз і не два самосильно у доповідях казав, що театр наш без ідеології, що там буржуазно-міщанські забубони!.. Так ні!.. Ходять... А тоді морочать голову радянській владі... (До секретаря) Ну, давай, що там?..

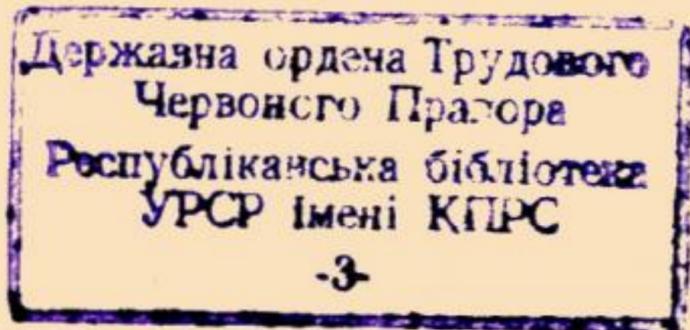
Секретар: Проект обов'язкової постанови Собачанського райвику...

Божий: (дивиться на годинника) Читай!..

Секретар: (читає). Усім громадянам змінюється на обов'язок з днем оголошення дійсної об'яви мати невпинний огляд біля своїх собак, аби вони не попали під дію обов'язкової постанови райвику. За-для цього кожний свідомий громадянин винен своїй собаці...

Божий: Виразніше!..

Секретар: Винен своїй собаці одягти нашійника і до нього причепити жерсть. Всі

собаки без вищезгаданого будуть знищуватися, після чого ніякії скарги прийматися од їх не будуть...

Божий: Можна затвердити!.. Отам тільки замість з днем оголошення напишіть—позаяк з днем оголошення... Ще й досі як слід не українізувалися... Далі!..

Секретар: Запитання Чухальської сільради... До цього розписка: Я громадянка Пистимія Окопна продаю свого чоловіка Кириїона за пляшку горілки Марфі Озерній. Були за свідків... Всіх п'ятеро... я розписуюсь—Пистимія Окопна.

Божий: Ну?

Секретар: (читає) Чухальська сільрада просить повідомити, чи може таке бути?

Божий: (іронічно) Хм... І сама не вірить?! (добродушно) Показати Сосновському, га?..

Секретар: А справді, товариш заступнику!.. Живота порве!..

Божий: Живота то порве, та тільки не собі, а нам... Зараз на всі газети завиють: куди женвідділ дивився? Що діється під носом виконкому?.. Либонь не знають, що під носом, як взагалі під всяким носом, як коли, то не чисто буває... Мануфактури не вистачає на хустки!.. От що головне!.. База!.. Проклята база!.. А звідци й ідеологія така, що продають чоловіків...

Секретар: Яку ж резолюцію написати?

Божий: До райвику!.. За приналежністю... Пиши!.. Куди дивиться райвик, що сільрада поза ним отакі запитання до Окрвиконкому пре?

10.

Вбігає машинистка.

М а ш и н и с т к а: Товариш Сосновський вертаються!.. (рух)

Б о ж и й: Ну, чого? Чого ото закрутилися? Що це вам губернатор, старий режим, що підскочили на три аршини заввишки? (до секретаря) Далі!..

С е к р е т а р: (читає). Одкинута конгресом резолюція прудонистів, прибічників Прудона, ідеолога дрібної буржуазії, стояла на протилежній крапці зору...

Б о ж и й: Це що?

С е к р е т а р: Тези жіночого дня на село...

11.

Входять: Сосновський, Каландаришвілі, редактор газети. Секретар і машинистка немов прикипіли, діловод остовпів, держачи телефон біля вуха.

Б о ж и й: (до секретаря) Ці тези треба ще раз погодити з агітпропом!

С о с н о в с ь к и й: А!.. Тези?.. Резолюції?.. Пропозиції?.. Зразу відчуваєш, що заходиш у казанок, де все кипить, шумить, гремить... Куємо, товаришу?.. Виливаємо?.. Сідайте товариші!.. (до редактора) Товаришу редакторе!.. Прошу!..

Б о ж и й: Так собі, товаришу Сосновський, потихеньку... От у вас, мабуть, у Кремлі?..

К а л а н д а р и ш в і л і: У них у Кремлі, у вас на степах, у нас на горах ади-наково: Тези... Резолюції... Пропозиції...

(Секретар показує знак; машинистка і він навшпинь-

ках виходять. Далі, підчас розмови, секретар вертається і тихенько тягне остовпілого діловода).

Сосновський: Приємно!.. Я з великим задоволенням дивився, як працює ваш фінвідділ... (до Каландаришвилі) Знаєш... Богдасар'янсе!.. У вас на Кавказі не так налагоджено податкового преса!.. Тут, розумієш, немов машина!.. Молотить!.. Пресує!.. Ідеально!..

Каландаришвилі: Ади - наково, Сосновський, молотить!.. А ти напиши! Похвали, хоч раз, ато заліз у Кремль і лаєш нашого брата...

Сосновський: (вписує щось собі у нотатку) Так!.. Треба записати!.. (до Божого) Ви голова?

Божий: Заступник голові, товаришу Сосновський...

Сосновський: Ах, так?.. Пора!.. Пора... видвигати вас!.. З робітників?

Божий: Ні... Із селян незаможників... Тутешній...

Каландаришвилі: Пиши, Сосновський... за незаможників... (Сосновський пише).

Божий: (до редактора нишком) Ну, як?

Редактор: Похвалив за газету!.. Я просив субсидії...

Божий: Субсидії?

Редактор: Сказав, що ми українізувалися, що газета без грошей...

Божий: Ну?..

Редактор: Вишлють!.. Узяв гроші, сімдесят карбованців, що зібрали на самольот імени Правди... Сам одвезе до Москви!

Каландаришвилі: (жартливо) Не треба секретів!.. Не треба шипом говорити!..

Сосновський: (до Божого) Як вас на прізвище, товаришу?

Божий: Товариш Божий!

Сосновський: Як?..

Божий: Хома Божий!..

Сосновський: Ну й прізвища у вас на Україні!.. (пише)

Каландаришвилі: (до Божого) А ти зміни!.. Я тобі раджу!.. Хома—це добре!.. І в нас на Кавказі є Хоми... Божий—пагано... Краще, душа моя, назовися—Хома Радянський... Ну, Хома Український...

Сосновський: До речі... як у вас... українізація?

Божий: Було паганенько, та ми обговорили на президії й постановили собі зап'яту, аби знищити і поліпшити становище...

Сосновський: (встає) А голова на пленумі?

Божий: Так!.. І секретар паркому теж... Зостались одні заступники...

Сосновський: Слухай, Каландаришвилі! Може встигнемо?

Каландаришвилі: Куди?

Сосновський: В Харків на пленум!.. Я оце згадав... Мене Петровський просив особисто і Каганович... (дивиться на годинника) Скільки верстов до станції?

Божий: Сімнадцять і три чверті...

Сосновський: Поїзд о другій... Навряд... От що, товаришу Божий!.. Можна вашим автомобілем?

Божий: Будь ласка!.. Автомобіль у нас тільки для державних потреб! (до редактора) Біжи скажи! (редактор йде)

Сосновський: Товаришу Богдасар... чи той...
Каландаришвилі!.. Ідьмо!..

Каландаришвилі: Як на пленум, то мерщій...

Божий: Побудьте у нас, товаришу Сосновський!.. Знаєте, рідко коли перепаде робітник із центру... Чи так ми тут працюємо, чи ні?..

Сосновський: Не можна!.. Я згадав... Петровський, знаєте... Як не як, а голова, староста український...

Каландаришвилі: Треба, Сосновський, треба!.. Нехороше так, щоб поминути і не заїхати... Нечемно!.. Все-ж таки Україна...

Сосновський: (тисне руку Божому) Спасибі!.. Прекрасно!.. Ідеально!..

Божий: (дзвонить)

12.

Вбігає секретар.

Божий: Автомобіль?

Секретар: Ждуть!..

13.

Входить Пташиха.

Пташиха: Товариші члени із центра!.. Будьте ласкаві!.. За що моя Пріся доченька?.. Комендант театру завів у свою ложу і тамечки зламав честь...

Сосновський: Яку честь?.. За що?

Каландаришвилі: Який комендант?

Пташиха: Комендант комсомол... за контрамарку... Вона як рибка на ту контрамарку й попалась...

Каландаришвилі: Невже в театрі?

Пташиха: Саме представляли і ніч на стінах була, і музика грала, і не чути було... А він ще надів їй шапку на ногу...

Каландаришвілі: Шапку на ногу? Як це? Не розумію...

Пташиха: Висунув ногу з ложі і надів, буцімто він сидить...

Сосновський: (дивиться на годиника) Добре!.. Гаразд!.. Ми його!..

Пташиха: Нічого не робіть, хай тільки жениться...

Сосновський: Ми зараз повернемося і заставимо... Пождіть!.. (Секретар витискує Пташиху).

Божий: Ідеологія нашого театру взагалі і в цій справі зокрема... Жодної честі, товаришу Сосновський!.. Дівка аж вітер гуде!.. Двадцять сім років!..

Сосновський: (сміється) Ага!.. Зрозумів!..

Божий: Фальшиві претенсії!.. Хоча ми боримось... Не так давно один розвівся, то я його викликав і по большевицькому: зійдись, кажу, не доводь до гріха виконком!..

Сосновський: Ну?

Божий: Зійшлися й живуть... На чай до себе кликали.

Сосновський: Геніяльно!.. Оригінально!.. (до Каландаришвілі) Чуєш?

Каландаришвілі: Напиши, Сосновський!..

Сосновський: Люблю нашу большевицьку натуру!.. Ну!.. (тисне Божому руку) Ага!.. Трохи не забув... Кажуть у вас тут поховано Хуліо Хуреніто?

Божий: Це... це... хто?..

Сосновський: Хіба не знаєте? Еренбургів герой!.. Учитель!..

Божий: Ага!.. Так!.. Здається поховано... Так... так... Ми ще на президії це питання обговорювали, гадали пам'ятника невеличкого поставити...

Каландаришвілі: (закрившись хусткою, одвернувся і трясеться)

Сосновський: Не плач, Каландаришвілі!.. Оце неприємно, що не поставили!..

Божий: Загальне обов'язкове навчання, товаришу Сосновський!.. Напруженість бюджету!..

Сосновський: Ну, що там!.. Знайти могилу, уквітчати квіточками, піском посипати... Це-ж полушка грошей!..

Каландаришвілі: (стогне й вибігає, закрившись хусткою)

Сосновський: Пагано!.. Все-ж таки герой і... таке інше... (хутко йде. Павза)

Божий: (втирає піт з лоба) Все йшло благополучно і... зачепилося... Тепер напише... (підходить до телефону і дзвонить) Комгосп!.. Ямка, ти? Слухай... Де у нас поховано... (кричить) Де могила Ху... (пригадує, до Секретаря) Як вчителя на прізвище? Ху?.. (у телефон) Подожди!..

Секретар: (Напружено пригадує)

Божий: Ну? Який-же з тебе технічний секретар?..

Секретар: Хулій... Ху... Хурина!..

Божий: (у телефон) Де у вас поховано вчителя Хулія Хурину? Як не знаєш? Ти ж комгосп!.. У тебе кладовища!.. І тебе і весь комгосп твій в оту могилу... Оперетку і всякі забубони субсидуєте, на квітники і всякі вензеля гроші сиплете, а як... Слухай!.. (нервово) А як екстрений пожар—трансбої ламаються!.. А як

ерунду таку, щоб знати могилу Хулія Хурини, що мабуть у вас під носом лежить—не знаєте?.. Мовчи!.. Що скажуть за нас у центрі? Хулія Хурини не знаємо?

14.

Вбігає міліціонер Серьожка.

Міліціонер: Товаришу заступник!.. Мене од начальника послано... Приїхав товариш Сосновський і товариш Карандашов... із центра!..

Божий: Як?.. Вони повернулися?

Міліціонер: А... хіба вони... вже поїхали?

Божий: Перекажи начальникові, що товариш Сосновський вже поїхав... Нарочито не попереджав! Думав—чи не гавкне хоч міліція... А як би не Сосновський, а який небудь провокатор, шахрай, нальотчик?.. Товариші!.. Так не можна працювати... (на весь голос)
Запрягти коней!.. Зараз!.. (переляк і рух).

Ширма.

АНТРАКТ.

Одслоняється ширма. Позаду трибуни стінка з двома вікнами. Дзигарі. Вгорі напис „КОМГОСП“. На трибуні комісія: Леп і два члени. З боку, зарившись у книгах, сидить архівник. Третій член ходить поперед трибуни. Він у глибокій задумі, спиняється і знов ходить.

1.

Леп: Товариші!.. Вже на другу годину... Скоро вийде строк... (до другого члена) Ваше слово!..

Перший член: У нас на підприємстві такі справи за хвилину розв'язували... От як помер був мірошник...

Другий член: (поважно) Товаришу!.. Ситуа-

ція, що склалася була у вас після смерти мірошника і ситуація, що впала на голову Комгоспу, себ-то могила Хулія Хурини, форми й методи вшанування його пам'яті в загальноміському масштабі...

Перший член: (хутко сходить на трибуну) Пригадав!.. Це мабуть той учитель, що був на слободці... Апулій Хохуля...

Леп: Він вмер?

Третій член: Дозвольте... (пригадує) Здається, ні... Але його скоротили...

Леп: Могилу треба!.. Могилу!.. Йосипе Івановичу!.. Ради бога... Ви ж наш тубілець... Могилу вчителя Хулія Хурини!.. (третій член йде з трибуни і знов ходить)

Другий член: Так я кажу — не плутайте, будь ласка, двох ситуацій...

Перший член: А я думаю, що однаково... Могила вчителева і могила мірошника...

Другий член: Трошки не однакові... Могила Хулія Хурини принципово відрізняється од могили, припустімо... ну, хоча б вашого виробництва, млина, чи той... мірошника... Тут і підход мусить бути другий, більшого масштабу... Крім того, ми не так собі комісія, де тільки вчать обговорювати справи, ми планова підкомісія Комгоспу, і всяка наша постанова мусить бути... мусить бути... як це слово по українському... соізмєрима... співсоізмєряна з городським бюджетом—це раз, і конкретно відбити пам'ятку Хулія Хурини на терені міського життя...

Леп: (роздратовано) Чому тільки міського, а за село ви забуваєте?..

Другий член: За яке село?.. Вибачте!..

Леп: А слобідка наша хіба не село? А за лозунг, що лицем до села ви забули? А ви вже забули, як на виборах на слобідці що сталося на ґрунті доповіді про анти-санітарний стан міста, га?... Забули, що коли другого дня счулися, то вийшло, що у новому складі сільради опинилися аж три куркулі?..

Перший член: Я маю конкретну пропозицію!..

Леп: Хіба ви не знаєте, який тепер процес розшарування, зрозуміліше сказати, диференціації відбувається хоч-би у нас на слобідці, що вже куркулі вирвали бідняка з-під вражіння середняка?..

Перший член: (стукотить) Маю конкретну пропозицію!..

Третій член: Згадав!.. (біжить на трибуну). Хухоль!.. Хухоль Гурий Максимович!.. Вмер!..

Леп: Учитель?

Третій член: Дозвольте... (пригадує) Він був року 1896-го за регістратора у казначействі...

Леп: Могилу вчителя дайте!..

Третій член: Дозвольте... Потім його вигнали за п'янство і він, я пам'ятаю, учив своїх власних дітей!..

Другий член: Перш за все він не Хухоль, а Кухоль... Гурий Максимович Кухоль...

Третій член: Дозвольте!..

Другий член: І він не вмер, а замерз... І дітей він вчив не грамоти, а голубів ганяти...

Леп: То який же він герой? (Третій член йде з трибуни і знов ходить).

2.

Входить Ямка.

Ямка: Знайшли?

Леп: Що до вшанування пам'яті, то форм і відповідних метод знайдено...

Ямка: Хто і коли вмер—знайшли?

Леп: Вибачте товаришу Ямка... Ще всіх списків не переглянуто.

Ямка: Скільки часу витрачено!.. Скільки часу... (бере телефон і дзвонить) Наросвіту!..

Третій член: (спинившись, безтямно шепотить) Хулій... Хуліла... Хуліра... Хуліус...

Ямка: Наросвіта?.. (всі підводяться і слухають, тиша) Знайшли? Нема? (кидає трубку) Нема!.. (сідав, всі беруться за діло).

Другий член: Наросвіта хіба скаже?.. Наросвіта не тільки вчителів, а й своїх бюджетових одиниць усіх не знає... Того року забули у бюджет вписати дитячий будинок. То він і зостався поза бюджетом на весь рік...

Ямка: Треба шукати!.. Сосновський!.. Сосновський!.. Всі газети завують: могила героя працівника!.. Занехаяли!.. Корови пасуться! Так і напише: корови знають Хулія Хурину, а Комгосп... Шукайте!.. Згадуйте!..

Третій член: (морщить лоба) Хулій... Хохулій.. Хохуля... (ходить)

Ямка: (дзвонить) Дайте загс.

Леп: Даремно й питати, товаришу Ямка... Був я там... Всю ніч шукали—і хоч би натяк, тінь яка...

Ямка: Загс?.. Ну, як... Може знайшли? Що?... (кидає трубку) Завзагса арештовано... (всі скакують і тихо сідають. Павза).

Третій член: (задихнувшись) Хеліхоля... Ху-
холь... (швидко ходить)

Перший член: Товаришу Ямка!.. Товаришу!..
Ямка: Ну?...

Перший член: Я не спец і не хочу на
спеца... Як я моров у млині і мене видви-
нуто було до вас, то, будь ласка... посуньте
мене назад на підприємство...

Ямка: Сідайте краще та пошукайте в списках
Городської Управи за 1913-й рік...

Перший член: Посуньте мене назад!..

Ямка: Не я вас видвигав!.. І іть до паркому...

Перший член: Спасибі... (йде)

Ямка: То ви куди?

Перший член: До паркому!

Ямка: Ви здуріли?

Перший член: Ще не здурів, та можу зду-
ріти (йде)

Павза.

Ямка: Заверніть його!.. Заверніть!.. (біжить за
ним, дзвонить телефон, Ямка і Леп кидаються до
телефону) Не заважайте!.. Я сам!.. (слухає).
Ало!.. Комгосп... Музей революції?.. Слухаю!
(всі встають) У списках нема?.. Так!.. Ага...
(кладає трубку) У списках нема, але може бути,
що його розстріляно (думає) Це так... Це могло
бути...

Другий член: Чи не треба було б розшу-
кати ще списків Комдопголу, Ари і взагалі
списки голодних.

Ямка: На віщо?

Другий член: Я певен на тому, що вчитель
Хурина помер з голоду... Я оце згадав, як
одного вечора перед різдвом...

3.

Входить кур'єр.

Кур'єр: Которий з вас товариш Ямка?

Ямка: Я... А що?

Кур'єр: Вам секретний пакет! Од ДПУ.

Ямка: Давайте!..

Кур'єр: Розпишіться...

Ямка: Перо мені!.. Оливця!.. (йому дають перо. Ямка пише у книзі. Кур'єр йде, Ямка читає тихо, потім голосно й сумно) ДПУ повідомляє, що в списках окремого обліку, а також у списках осіб причасних до контрреволюції і шпигунства учителя Хулія Хурини нема... (Павза).

Леп: Тепер треба шукати... Коли його в списках контрреволюції нема, то він мусів десь за героя бути!.. Треба шукати!..

Другий член: Воно так, та трошки дивно мені... Герой—і ніхто його не знає...

Леп: Нема з чого дивуватися.. З героями взагалі так виходить. Поки живий—ніхто йому нічого і він мовчить... А помер—починається геройство... А я скажу: коли ти герой—то скажи ще за життя, що ти герой, щоб знати, де тебе закопати... Так ні!.. На зло тобі мовчить!.. І вмираючи мовчить!.. А тоді вже починає крутити справу, щоб тебе крутило...

Ямка: (стямившись) Чого ж ви поставали? Теж герої!.. Шукайте!.. Пригадуйте!..

4.

Входить Маїса з кошиком.

Маїса: Аж ось де знайшла!.. Шляєшся? Вже дома не ночуєш?

Я м к а: Маїсо!..
Маїса: В оперетках спиш?
Я м к а: Маїсо!.. Ти бачиш?..
Маїса: Бачу!.. Знаю!.. Мене заставив Маркса вивчати, щоб тільки запаморочити голову, а сам з букетами... Засідаєш?..
Л е п: Товаришко Маїсо!..
Маїса: Не заступайтесь!.. Знаю й вас! У карти гуляєте?..
Я м к а: (несамовито) Мелашко!.. Маїсо!.. Ти...
Маїса: То знай-же, експлуататоре... Я знайду дорогу!.. Я тебе нагодую сьогодні!.. (кидає кошика) Побачиш ти мене тепер або в домовині, або... у контрольній комісії.. я тобі покажу букетів і артисток!.. (йде)
Я м к а: (піднімає кошика) Маїсо!.. (дзвонить телефон, Ямка з кошиком біжить до телефону) Я!.. Ні!.. (безсило сідає, потім встає) Ну, що ж товариші... Товариш Божий наказує... нам усім негайно прийти до виконкому... (рух і тиша)
Т р е т і й ч л е н: (немов одганяє мух і шепотить)
.. Ху.. ха.. хо.. ля.. ху..
Л е п: (зірвавшись) Попросіть!.. Перекажіть йому!.. 18-го року я закопані серветки, посуд, меблі дошукував... Через годину я або могилу, або сам в могилу... (Біжить. Рух. Позад трибуни нова стінка з малесеньким віконцем, старими корогами, купілю. Вгорі написи „церковна сторожка“, „кто бог велій яко бог наш“).

5.

На трибуну виходить піп Авива й жінки.

А в и в а: (пропускає жінок по одній). Тільки ізбраним!.. Тільки вірним!.. Двері!.. Двері, громадянки!.. (зачиняє й запирає двері) Премудростію

воньмем... Єлиці вірнії паки й паки господу
помолимось... (жінки христяться).

3-тя (до 2-ої) А де ж вони?

2-га Тамечки!.. У спочивальні...

3-тя Невже таки справді... печерські угод-
ники?..

А в и в а: Сестри бога живаго, а найпаче ті, хто
сьогодня прийшов!.. Тайна сія велика єсть!..
Боронь боже хто з вас необережно поверне
язика!.. Крім немилосердної кари божої і
всіх святих і рівноапостольних отець наших,
ви в першу чергу, і я, пастир ваш, і три
святителі печерські, із коїх один глухо-ні-
мий провидець, всі опинимся в ДПУ... Ці-
луйте хреста й присягайтеся животворящим...

1-ша: Я вже присягалася, батюшко.

А в и в а: Не забороняється вдруге... Тепер бо
за наших времен лукавий так і нишпорить,
найпаче на базарі...

1-ша: Присягаюся ще раз... (цілує хреста) живо-
творящим!..
(Жінки підходять і цілують хреста)

1-ша: (шепотить у вухо) Можна їй, батюшко?

А в и в а: Ні!.. Вона не заслужила!.. Розбовкає...
І взагалі вклоняється комуністам... Ні!..

1-ша Отче Авиво! Батюшко!.. Допустіть...

А в и в а: Ні... Увесь базар знатиме...

1-ша: Вона тут в оградї!..

А в и в а: Як?... Ти їй сказала за трьох святителів?

1-ша: Ні!.. Ій-бо, ні!.. Хай ось всі вони ска-
жуть, чи сказала я їй хоч одне слово...

В с і (гуртом) Ні, батюшко, ні!.. Не говорила...
Сама вона довідалась.

1-ша: Сім карбованців принесла на печерську
дзвіницю...

А в и в а: (подумавши, хмуро і нервово) Покличте!..
(Всі жінки кидаються до дверей, але ще не одчинили,
як Пташиха вдирається в сторожку).

6.

Пташиха.

Пташиха: Не гнівайтесь, батюшко!.. Допустіть!..

А в и в а: Хто тобі сказав за це?...

Пташиха: Скарай мене пречиста, перша й друга, як хто сказав!.. Сон такий приснився!..

А в и в а: (зачиняє двері) Слухай, Пташихо!.. Боронь боже хоч слово кому, найпаче на базарі!..

Пташиха: Батюшко!.. Та щоб я отут не встояла і провалилась кріз землю навіки!..

А в и в а: Май на увазі!.. Міліція ще не знає, що ти самогоном торгуєш, а три святителі печерські, один же з них глухонімий провидець, вже знають... (суворо) Присягайся.. Животворящим...

Пташиха: (стає навколішки) Присягаюся!.. Щоб мене оцим (цілує) животворящим било й не переставало як я!.. (цілує)

А в и в а (йде з трибуни ліворуч) Наготуйтеся!.. Бдіте!.. (Павза. Жінки христяться й стають на трибуні і східцях).

З-тя (до Пташихи) І ото тобі справді снилося?

Пташиха: Аж тричі!.. Немов якась діва прийшла і з нею вони, три святителі печерські... І немов туман такий, на всю мою хату, на всю Расею туман...

З-тя: Господи!.. Воно таки й справді як туман тепер!.. То хоч билися, воювалися, а тепер... (Урочисто входять: А в и в а, за ним три святителі печерські, один з них глухонімий провидець).

А в и в а: Се грядуть три святителі печерські, із них же один глухонімий провидець!.. (до святителів) Святителі печерські!.. Заступники й оборонці!.. Благословіте народ!.. (Пташиха перша, за нею всі падають навколішки)

1-ий святитель: Жони міроносиці!.. Сказав господь: загинеш, згинеш, Україно, не стане й сліду на землі... Чи не так воно сталося?.. Що бачимо ми? Червоний антихрист блює на нашу Україну скаженою піною... Стліває віра й правда, сумно шумлять і стогнуть святії навіть верби, звівши свої попалені віти до небес... Стогне соборна Україна, як старчиха, бо обідрана стоїть вночі... Жони міроносиці!.. Комуністи і жиди пограбували й запоганили мощі наші... Та бог наш Ісус Христос і пресвята його діва Марія непорочна сказали нам: востаньте убо, три святителі наші, і грядіте!.. І ходіте між вірних наших аж дондеже печерська дзвіниця не виросте до небес... Тоді лише зійду з неба на дзвіницю і янголи мої... Тоді лише виволью соборну землю українську од усіх нечестивих, од кацапів і жидів...

2-ий святитель: Молітеся!.. Жертвуйте!.. Від кожної молитви, від кожної трудящої копійки печерська дзвіниця виростатиме на вершок, на лікоть... (глухонімий провидець бентежить ся, мугикає і показує перстом на Пташиху).

Перший: Що, брате-провидце, що побачив ти? Повідай нам!.. (Провидець уперто показує на Пташиху і щось просить. Рух, стогін, сльози, моління)

Другий: (подає провидцеві дошку й писалко) На, брате провидце, напиши!..

Провидець: (пише. 1-ий і 2-ий святителі мовчки читають. Тиша)

Перший: (бере дошку, христиться, цілує й читає)
Пророцтво!.. Оця раба вклонялася комуністам. За це бог її покарав і послав совєцьку власть згвалтувати дочку її на стогнах театральних...

Пташиха: Вірю!.. Аж тепер вірю!.. (грюкають у двері. Рух. Переляк).

8.

Вбігає Леп.

Леп: Я агент Комгоспу!.. Зараз мені... (дивиться)
Це що за жіночі збори?..

Авива: Це жєнщини!.. Релєгійна громада...

Леп: Ага!.. Напуваєте опійумом релігії?.. Запираетесь?.. Хай зараз порозходяться!.. Ну?..

Авива: (до жінок) Вийдіть!.. Вийдіть, гражданки!.. (Жінки виходять)

Леп: (показує на трьох святителів) А це хто? Хоч би посоромились! Під носом волосся сиве, а в голові живчики кохання?.. Хай вийдуть!..

Авива: Товаришу!.. Це посланці од автокефальної церкви нашої. Прийшли, щоб на Тихонівську...

Леп: Ну, добре!.. Другим разом!.. Зараз мені пошукайте, згадайте, що хочете робить... Коли помер і де поховано вчителя Хулія Хурину?..

Авива: Ми реєстрації не робимо...

Леп: Товариш батюшко!.. Киньте балачки!.. Знаю!.. Будь ласка, Хулія Хурину!.. Де ваші книги, записи?.. (біжить і приносить папери, за ним бігає Авива) Отці!.. Поможіть!.. Шукайте!.. (тиче трьом святителям папери)

Глухонімий: (басом) Що ж, братія?.. По-
можемо!.. Обряцемо!..
Перший: Як на ім'я усопшого?
Леп: Хулій... Апулій... Щось подібне...
Авива: А на прізвище?..
Леп: Хурина!.. Та це не важить!.. Шукайте
Хулія, щоб був учитель!..
Другий: А якого року померли товариш Хулій?
Леп: Не знаю!.. Шукайте!..
(Леп, Авива й і три святителі перегортають папери і
шукають)
Глухонімий: (вчитує басом) Младенець Іоан
Клямка... Отроковиця Катерина Коцюба...
Перший: (разом) Отрок Тарасій... Младенець
Герасій... Пистимія... Устимія.

9.

Крадькома входять Пташиха, за нею поодинці жінки.

Авива: Будь ласка, товариші!.. Зайдіть у цю кім-
нату... (веде Лепа і трьох святителів, свариться на
жінок, вони йдуть за ними).

Позад трибуни нова стінка: хрести, пам'ятники. Вгорі
напис: „Земля єси і в землю отидеші“. Оддалеки чути
барабан і дитячі вигуки: ать-два...“

10.

Вбігає Леп.

Леп: Гей, хто тут живий?.. Товаришу стороже!..
Чуєш?.. (грюкотить кулаком)

11.

Виходить сторож.

Сторож: Ану розбий вікно!.. Розбий!.. Голову
розіб'ю...

Леп: Я од комгоспу.
Сторож: Од кого?..
Леп: Од комгоспу!..
Сторож: Це ж хто такий?..
Леп: Я од комунального господарства!.. Не знаєш, що таке комунальне господарство?
Сторож: Либонь щось совецьке?
Леп: Авжеж совецьке!.. Комгосп виконкому!..
Сторож: Слава богу! Таки діждався живої влади, ато кого не принесуть із совецьких, а він і мертвий... і мертвий... Здрастуйте!..
Леп: Здрастуй!.. Мертваки у тебе цілі? Не повтікали?
Сторож: І не повтікають!.. Податку їм не платити й реєстрації не брати, у черзі не стояти... Чого ще їм? Одного знай лежи..
Леп: Дерево і мармур мабуть увесь викрадено?
Сторож: А чому й ні?... З мертвого й шкуру здирай—мовчить... Тут і поліція стара і міліція поховані, а мовчать...
Леп: А ти?... Ти ж за що утримання одержуєш?
Сторож: Яке утримене?
Леп: Гроші!.. Заробіток!..
Сторож: Оце справді утри мене, бо плачу... (підходять Пташиха, за нею жінки) Та якби не кавуни, що цього року вродили на кладовищі, то тільки б ви мене, товаришу, і бачили отут... Бачив я коли гроші?.. Бачив?
Леп: Ну, годі!.. Заплатимо!.. Мені треба одну могилу...
Сторож: Для пролетаріяту чи для буржуазії?
Леп: Та ні!.. Могилу треба одшукати... Могилу героя... Учителя Хулія Хурини...
Сторож: Такого щось не чув... Може?..
Леп: Ви давно тут служите?

Сторож: Після Портатуру почав... Як ви ска-
зали? Хулило??..

Леп: Ходімо та одшукаймо!.. Треба знайти і ре-
ставрувати! Розумієте?.. Сьогодні... (пішли).

12.

Пташиха: Чули? Арештувати!..

Жінки: Що? Невже? Як він сказав?

Пташиха: Шукає, щоб арештувати тіло...

Жінки: Тіло?.. Чиє?

Пташиха: Благочестивого вчителя тіло!..

Друга: Так ось чого він прибігав у сторожку!..

Пташиха: Ану піди котра за ними!.. Підглянь
непомітно...

Перша: Піди вже ти, Настю, а ми за тобою...

Пташиха: Він мене впізнає!.. Це ж Леп, із
управи! Піди ти, Мартуню! До речі тут і
твій чоловік похований... Так ти немов до
чоловіка... Прийди і сядь... на чоловіка і
плач, а сама назирцем, назирцем... (Перша жінка
побігла).

Друга: Господи!.. Одного благочестивого вчи-
теля послав нам, та й того...

Пташиха: Чула моя душенька ще як у сто-
рожці були... Га?.. Арештувати святе тіло?
Ні, сестриці!.. Треба щось робити!.. Треба
рятувати лерігію... Годі мовчати!.. Отак вони
нам усіх дочок, всю нашу лерігію погвал-
тують... (дитячі вигуки: ать-два. Барабан)

13.

Входять: учитель Шурубалка і гурт дітей з прапором,
дехто у червоних самов'язах.

Пташиха: О!.. Шурубалка вже тут!.. Оцього
не арештують...

Шурубалка: Отут, товариші діти, станемо...
Отут... Ставайте!.. Ставайте отут!.. (командує Рота... Стой!.. (втираючи лоба і спотикаючись йде до жінок) Чи не знаєте? Розшукали?

Пташиха: А як розшукали, то що? (жінки підходять до вчителя)

Шурубалка: (втираючи лоба) Ху... Боявся, щоб не спізнитися... На третій лекції прибігли з комсомолу і повідомили... (радісно до дітей) Ми перші прийшли!..

Пташиха: І чого-б ото я дітей водила по кладовищах?...

Друга: А як же!.. Треба-ж чоботи бити... Хай батеньки справляють...

Третя: І так не насташишся... І за книжки плати і на ремонт давай і на патрети неси...

Пташиха: Хоч-би вчили до пуття... Ато ж хі-ха-ха та ать-два-три... Та й ще проти леригії навчають, щоб вас самих отак вчило й не переставало, як ви вчите!..

Шурубалка: Забудьте, товаришки, за стару школу... Ми, вчи-телі, ще більш за вас лаяли нову, а проте...

Учень: Можна оправиться, Івану Мартиновичу?

Шурубалка: Можна... (до жінок) Ми думали, хиталися...

2-й учень: Товариш Шурубалка!.. Можна?..

Шурубалка: Можна... Можна...

3-й і ще: А мені? А нам можна?..

Шурубалка: Можна! Тільки не всі разом... Індивідуально! Індивідуально оправляйтеся! (учні збігають з трибуни, пустують, бавляться, де хто палить цигарки).

Пташиха: Бідні діти... То ж гнав, щоб тебе самого гнало й не переставало!..

Шурубалка: Даремно ви лаєтесь, громадяно... Коли ми йшли за психологією й біогенетичним законом...

Пташиха: Що ти мене вчиш!.. Що ти мене вчиш!.. Я сама сім год співала на клиросі і знаю по церковно-слов'янському...

Шурубалка: Чудна ви жінчина... Якби ви знали тези товариша Соколянського, то, запевняю вас, не лаялись би стак... Дитячий комуністичний рух і хроніка подій, що виникають на полі нашого життя, хоча б і на кладовищі, виховання відповідних рефлексів—оце й єсть той єдиний педагогічний процес, що утворює нову школу...

Пташиха: Та ви на язык багаті... Не перебалакаєш... І дітей навчили язиком крутити так, що памороки родителям забивають... А читати? А писати?... А слухатися батька матері і старших навчили? А молитов навчили?... Га?..

Жінки: Так... Так... Еге-ж... Правда...

Пташиха: (на дітей) Геть к сучій матері... додому!..

Шурубалка: Товаришко!.. Громадяно!..

Пташиха: Он подивися!.. Цигарки палять!.. (кричить) Ви що отам робите, вилупки...? Га?..

Шурубалка: Громадяно!.. Ви реагуєте на мозкові оболонки моїх дітей...

14.

Вбігає Перша.

Перша жінка: Ідуть!.. Ідуть!.. (рух).

Пташиха: Знайшли?

Перша: Що кричав, а що лаявся... Господи!..
Пташиха: Ну й що?
Перша: Тепер мовчить.
Шурубалка: (плескає в долоні) Стройся!.. Піонери наперед!.. (барабан. Учні збігаються. Третя жінка христиться. Невеличка павза).

15.

Входять Леп і сторож.

Леп: Так ти не знаєш, кого там поховано?
Сторож: Не скажу... Не за моєї пам'яті це було... Здається Ху...Ну, ото, що ви сказали...

16.

Вбігає Ямка. Шум мотору.

Ямка: (ледве не плачучи) Товаришу Леп... Знайшли?
Леп: (трошки вагаючись, потім виразно) Знайшов!..
Ямка: Невже голубчику? Де?..
Леп: Там... І знаєте, як знайшов? Дивлюсь—старий трухлявий хрест і напис олівцем: Хе—у, дві букви... Решту мабуть дощами змито...
Ямка: Слава богу... Я зараз до виконкому... Я ще приїду... (біжить до автомобіля).
Леп: Товариш Ямко!.. Заждіть!.. (до сторожа) Гляди мені, щоб хто хреста не вкрав... Сьогодні пришлю робочих... (біжить) Та позривай кавуни... Товариш Ямко!.. Ось і я з вами...
Шурубалка: (гониться за Лепом) Товариш... Будь ласка, скажіть... коли і що... (діти й собі зриваються і біжать) Ванько!.. Виконкомський автомобіль приїхав ..

Пташиха: Знайшли!.. Зараз викопуватимуть тіло... Палазю... Сестро моя... Біжи скликай наших... Мерщій!.. А ти, Мартуню, ходімо... Подивимося, де... (хапає сторожа) Покажи де...
Сторож: Та подождіть...
Пташиха: Зараз!.. Де благочестива могила?..

Ширма

АНТРАКТ.

Одслоняється ширма. Стінка виконкому. На трибуні нарада комісії в справі вшанування пам'яті Хурини. За голову Божий.

1.

Божий: (дивиться на годинника) Товариші!.. Так не можна гаяти часу в балачках... Є пропозиція скінчити обговорення... Заперечень нема?

Голоси: Нема...

Божий: Подавайте пропозиції... Хто почне? (кашляють) Ну давайте я! Президія виконкому обговорила справу з могилою вчителя Хулія Хурини і ухвалила: вважаючи на лінію партії, до інтелігенції і здебільшого до старих спеців і беручи на увагу, що в особі вчителя Хулія Хурини маємо ми безперечно старого спеца, вшанувати пам'ять його вставанням (всі встають) на всіх засіданнях, нарадах і зборах, що відбудуться сьогодні... Оновити могилу вчителя Хулія Хурини й поручити Комгоспу вкупі з Наросвітою скласти проекта невеличкого пам'ятника на могилу... Я думаю,—постанову президії візьмім до відому?..

Г о л о с и: До відому...

Г о л о с: І керування...

Г о л о с: Це інформація, а не директива... Просто до відому...

Представник фінвідділу: Товаришу Божий!.. А не заважить цей пам'ятник, хоч він і невеличкий буде, нашому бюджету?..

Б о ж и й: Полушка грошей... Можна буде поміж населення зібрати... Крім того, це тільки проєкт... Тут головне—хай центр знає, що заходів вжито, що ми не проспали й цієї справи... Сосновський за фейлетон, а наш протокол уже в центрі... (сміється).

К о м і с і я: (сміється).

Б о ж и й: Ну давайте ваші пропозиції...

Представник Наросвіти: Дозвольте?

Б о ж и й: Ану Наросвіто!.. Що там у тебе?..

Представ. Наросвіти: Ми обговорили, як найкраще вшанувати пам'ять Хулія Хурини по лінії наросвіти...

Б о ж и й: Тільки покоротче...

Представ. Наросвіти: Дуже бажано було-б, щоб... ну... збудувати одну школу, принаймні одкрити хоч один новий комплект імени Хулія Хурини.

Б о ж и й: Все?

Представ. Наросвіти: Як на згляд, то... все...

Б о ж и й: Щось збідніли ви й на фантазію... А проте і тут загнули...

Представ. фінвід.: (сміється) Якби нам не довелося закрити якої школи...

Б о ж и й: Назвавши її іменем Хулія Хурини?.. Хо-хо-хо...

К о м і с і я: (поштиво сміється).

Божий: Так не можна, товариші!.. Пропозиція нереальна!.. (суворо й іронічно) Збудувати школу це принаймні не менш як 15000 карбованців... І якби вони були, то ми б і без наросвіти і без Хулія Хурини збудували... Я оце пригадав із Леніна. Як він писав в якомусь томі: „Ми бідні... Гроші, гроші і ще раз гроші“... Читайте Леніна, товариші... Так не можна... Так не можна... Далі хто?..

Ямка: У мене є конкретна пропозиція...

Божий: Ага!.. Комгосп?.. Пропоную вписати у протокол: комгоспові оглянути всі кладовища, щоб знав, хто й де у його похований. То-ж дохазяйнувалися... Два дні шукали могилу і насилу, насилу знайшли...

Ямка: Товаришу Божий...

Божий: Анекдот!.. Перед мертвими сором!.. Давай пропозицію! Тільки щоб без грошей...

Ямка: Назвати одну вулицю — ім'ям Хулія Хурини...

Божий: (подумавши) Я гадаю, що це можна, товариші... Яку ж саме?..

Ямка: Ну... хоча б Поштову...

Божий: (до секретаря) Пиши... Присвятити Поштовій вулиці ім'я Хулія Хурини...

Секретар: Товаришу Божий!.. Поштова вулиця у нас уже має революційну назву...

Божий: Яку?.. Коли?..

Секретар: Імени Фрідріха Енгельса... Затверджено у протоколі великої президії виконкому ще року 1921-го за № 5421...

Ямка: Я думаю, що можна буде... Все одно Фрідріха Енгельса громадянам нашим тяжко вимовити... І візники плутають... Везуть до маклера Енгельсона.

Божий: Ні!.. Не треба чипати... Нехай Поштова вулиця так і залишається... Та хіба мало у нас вулиць!.. А Тюремна?.. Скобелівська... Крива...

Представ. Наросвіти: Крива-ж здається імени Плеханова...

Божий: Хіба?...

Секретар: У нас здається вже всі вулиці перейменовано... Тюремна—Рози Люксембург, Скобелівська—Степана Халтурина... Ось я принесу протоколи...

Божий: Не треба!.. Приспичило нам поперехрещувати вулиці так, що й про запас не зосталося. Боронь доле, хто вмере з вождів, хоч касуй постанови виконкому або будуй нову вулицю...

Ямка: Можна наш театр назвати...

Божий: Годі!.. Дотеатралились!.. Позачиняти їх треба... Не знаю, що там думають собі Луначарський і, здається, Шумський у нас... Позаводили опери, оперети, а наслідок—усякі Пташихи з претенсіями... Хоч випрягайся з виконкому та сам женися на жертвах. Ні!.. Не вартий наш театр, щоб назвати його навіть ім'ям Хулія Хурини... (дивиться на годинника)
Пропоную завдяки відсутности часу перенести пропозиції на другий раз... Нема заперечень?..

Голоси: Нема...

Божий: Друге питання... Манифестація до могили... (до секретаря) Читай проєкта...

Секретар: (читає) Початок манифестації о другій годині точно...

Божий: (дивиться на годинника) Туди к бісу!.. Вже на четверту пішло. Нема заперечень?..

Голоси: Нема...

Секретар: Маршрут...

Божий: Не треба!.. Не заблудемо й так...

Секретар: Список ораторів...

Божий: Прочитай!

Секретар: Кожному промовцеві не більш, як десять хвилин... Вступне слово—товариш Божий... Слово від паркому, слово від виконкому, слово від профбюра, від міліції, від робітників першого радянського млина, другого радянського, заоренованого, від КНС, від Наросвіти, від союзу Робітос...

Божий: Подожди... Скільки всіх?

Секретар: Дванадцять...

Божий: Дванадцять по 10 хвилин... Скільки це виходить...? Скоротить!

Секретар: А кого саме?

Божий: Читай за чергою...

Секретар: Вступне слово...

Божий: Далі!

Секретар: Від паркому, від виконкому, від профбюра...

Божий: Так... Далі!

Секретар: Від міліції, від робітників першого радянського млина...

Божий: Об'єднати млини!

Голос: Товаришу Божий!.. Не можна! Такі чвари пішли після об'єданого промовця на першого мая, що й досі...

Божий: Об'єднати, ато молотимуть до вечора... Далі!

Секретар: Від КНС.

Ямка: Пропоную скоротити...

Божий: От, товариші, чуєте? Ліквідаторські ухили чуєте? Відносини до КНС бачите?..

А читали, що писав т. Петровський за КНС?
Забули вже?.. Так не можна, товариші...
Спочатку викреслимо КНС із списку про-
мовців, тоді із порядку денного і кінець кін-
цем із нашої політики. Так, я питаю? (павза)
Далі!..

Секретар: Від Наросвіти!

Божий: Викреслити!

Представ. Наросвіти: Товаришу Божий!..
Дайте хоч раз Наросвіті сказати слово!.. Те-
пер же загально-обов'язкове і взагалі... Ху-
лій Хурина наш учитель...

Ямка: А ви його знайшли, що просите слово?

Божий: Якби не я, то не знайти його вам
до віку... Сором! Анекдот!.. Наросвіта не
знає, хто такий був Хулій Хурина... Комгосп
не знає, де його поховано... Апарат, можна
сказати! Ну, гаразд... Наросвіті п'ять хвилин...

Представ. КСМ: Я бачу, що складаючи
цього списку автори просто або навмисне
забули за КСМ.. Товариші!.. Резолюції й
постанови партії про що кажуть, як не за
те, щоб втягнути нашу молодь в роботу пар-
радпрофрганів!

Голос: Яка-ж тут робота на могилі?

Предст. КСМ: Я дивуюсь із цієї реплики...
Кому, кому, а вам, товаришу, треба знати
директиви партії що до ролі КСМ серед
вчителів. А що ми, товариші, зараз чуємо?
Ми чуємо...

Божий: Так, товариші!.. На могилі вчителя
Хулія Хурини і щоб без комсомолу—не го-
диться, тим більш, що поміж нас взагалі
розвивається дитячий рух... Так не можна,
товариші! Впиши слово від КСМ...

Представн.: І слово від ЮП... Товаришу Божий!.. П'ять хвилин пацанам... Вони вас люблять... і просили...

Божий: Заперечень нема?

Голоси: Нема.

Божий: Тільки глядіть, щоб ЮП не лягнуло такого, як торік на жіночій конференції... Вилізло отаке заввишки і пищить: товариші жінки!.. Готуйте нам зміну... (сміється)

Комісія: (сміється)

Божий: Більш скорочень не буде?

Голоси: Ні...

Божий: Ану прочитай...

2.

Входить Маїса (слухає).

Секретар (читає). Вступне, від паркому, від виконкому, від профбюра, від міліції, КНС, робітників об'єднаних трьох млинів, від нар-освіти, КСМ, ЮП, Союзу Робос...

Божий: Скільки?

Секретар: Один, два, три, чотири... Тринадцять!

Маїса: А за женвідділ знов забули? (павза).

Голос: А справді забули...

Маїса: Як і завжди жінки без слова...

Божий: Треба приходити у призначений час! Почалася комісія о 12 годині, а тепер...

Маїса: Ми без діла не сиділи... Ми ось подивіться...

3.

Входять жінки делегатки з плакатами й вінками—написи: Хурина вмер, але лишилися ще сотні, тисячі...

Комісія: (встають і дивляться на плакати)

Божий: (до секретаря) Впиши слово від жен-
відділа! Ну, товариші... Так не можна пра-
цювати... Скоро чотири...

4.

Вбігає Леп.

Леп: Товаришу Божий!.. Чорна рука контре-
волюції підвела голову... (рух)

Божий: Що таке?

Леп: На кладовищі повстання! (рух)

Божий: Хто повстав? Коли?...

Леп: Міліціонер Серьожка... Просив, щоб ішли
скоріш. Не вистачає сили.

Божий: Дайте автомобіль! (біжить)

(Рух).

Маїса: Товариші муштини!.. Куди це ви? Не
розходьтеся... Ми знаємо... Там одні баби
повстали... Товариші! (комісія розбігається)

5.

Знов кладовище. Біля трибуни Пташиха й жінки. На
трибуні дві делегатки женвідділу, сторож із люлькою,
міліціонер Серьожка.—Вгорі напис: „Хулій Хурина—наша
темнота і розумова вбогість—не світить йому свічок, не
схилляйте червоних прапорів“.

Міліціонер: Ой, гляди, Пташихо!.. Увір-
веться терпець у совецької влади...

Сторож: (регочеться) Ти кресни кожну, Се-
рьожко!.. Це ж баба зібралася...

Перша: А ви вже, діду, третю загнали на
той світ?.

Сторож: Та я такий, що й тебе ще загоню!
Дарма, що сивий.

Друга: Дарма, що сивиї, а в голові ще й не орано...

Жінки: Оце так!.. Правда!.. Вже таке, що каються час, а воно глузує.

Сторож: Не топчіть кавунів!.. Чуєте?

Делегатка: Товаришки жінщини!..

Пташиха: Мовчи!.. Свого закопала, а святого викопуєш?..

Перша: Позаписувались шейми та й розкопують тепер усіх святих.

Друга: Еге-ж... Риють увесь світ.

Делегатка: Товаришки жінщини!.. Женвідділ для вас усіх...

Жінки: Мовчи, мовчи! Не слухайте, сестриці! Подався ним...

Делегатка: Щоб не шити, щоб не прясти на чоловіків...

Пташиха: Годі!.. То хоч на одного пряла, а тепер для десяткох?..

Третя: У новий шлюб пішла? Ич яка знесилена стала...

Сторож: (регочеться) Ану хто кого? Ану? Чи совецькі, чи церковні?

Друга: Зазнали волі!.. Годі!..

Пташиха: Женвідділ? Знаємо!.. Як був церковний шлюб, то був і чоловік мені люб, а як пішла рестрація, то знайду і з двадцять я... Оце усе їхнє повчення.

Сторож: (регочеться) Церковні забивають! Ану, совецькі!

Міліціонер: (наміряючись кулаком) Гражданка Пташихо!.. У мене совецьке правило—сто разів сказав, а на сто перший загилю—аж за Антантою гавкнеш...

Жінки: Ану загили!.. Спробуй лише...

Пташиха: Бий!.. Та я за благочестиве тіло на хресті розіпнуся... (жінки наступають. Гамір).
Сторож: Бий, Серьожко!.. Саме час!.. Лупи по саду—не одвічатимеш...

6.

Входить Божий.

Божий: (поважно, суворо) Що тут таке? Що за кагал зібрався? (жінки спиняються).

Серьожка: Товаришу Божий!.. З самого ранку повстали... Ніяк не роздавиш...

Делегатка: Товаришу Божий!..

Божий: Цитьте!.. (до Пташихи) Ну кажи, чого ти хочеш? Яка така справа, що кричиш на весь есересер?

Пташиха: Як собі хочете, товаришу виконком, а викопувати вчителеве тіло благочестиве не дозволимо...

Божий: То хто ж викопує? У кого ж тут лопати? Лопати, я питаю у кого? (жінки ніяково оглядаються. Тиша) В голові у вас, громадянки, мабуть жуки гудуть... Перш за все, коли-б радянській владі треба було викопати, то все одно викопали-б... спираючись на пролетаріят і незаможне селянство... А друге—ніхто й не мислив викопувати вчителя... Ми тільки чествуємо його та й то лише сьогодні... А завтра він лежатиме, як і лежав, а ми рушимо далі шлях ми до соціалізму...

Пташиха: То чого ж нам за це не сказали? Та ми-б і слова не мовили проти чествування...

Божий: До лікнепу нам треба, товаришки...
До женвідділу... (до делегаток) Кепсько працює наш женвідділ... Так не можна працювати, товариші... А якби справді довелось викопувати?.. Я на бюро паркому отак і скажу...

7.

Входить процесія жінок-делегаток. Маїса веде перед. Близько лунають співи: „За власть Советов“ і „Вечор я стояла у ворот“. Поміж жінками кілька чоловіків, Леп і Ямка.

Божий: (до Ямки) А де-ж члени виконкому, профбюра, паркому?

Ямка: Скоро прийдуть.

Леп: Вони ще збираються... Хтось провокацію сточив, що на кладовищі повстання.

Божий: Злякалися!.. А якби справді повстання скинилося? А як доведеться на польську буржуазію йти, або на Керзонів... і тоді позаду будуть? Так не можна.. (дивиться на годинника) Ну, я задніх не ждатиму... Хай не лякаються (гучно) Товариші!.. (процесія розташовується, із купки делегаток виносять вінки і кладуть на могилу).

Жінки: Чествують!.. Чествують!.. Ій-бо, чествують...

Пташиха: (голосно) Що-ж, сестриці!.. Нумо й ми чествувати!.. Вони по своєму, а ми по своєму... Світить свічки!.. (жінки світять свічки)

Божий: Товариші!.. Тихо!.. (стає тихо) Товариші!.. Саме тоді, як західня, так названа європейська цивілізація й буржуазія в особі польської шляхти і румунських бояр нагнічує українську інтелігенцію, а пролетаріят та

селянство й подавно, саме тоді, як навіть у нас на Україні, у дрібноміщанській Одесі, де море не може вимити гнилої ідеології, відбувається процес Юделісів і лікаря Гешеліна, наш виконком не тільки не нагнічує української і взагалі інтелігенції, а навпаки... як бачите, наш виконком вийшов сьогодні наперед за всіх і шукає навіть мертвої інтелігенції, подаючи приклад, як треба ставитися до старих спеців і взагалі до культури. Одшукавши могилу колишнього героя і вчителя Хулія Хурини, ми прийшли вшанувати пам'ять його, сподіваючись...

П т а ш и х а: І ми теж!.. Товариші!.. Ви по своєму, а ми по своєму... і давайте хоч раз гуртом і помиримся...

Б о ж и й: (Побачивши свічки). Що у вас темно в очах, що позапалювали свічки? Зараз погасіть!.. (Дехто з жінок гасять) Ось, товариші, ось зразок, як ми звикли до темноти і як ще нам важко загасити свічки старого життя, щоб засвітити нарешті над могилою старого спеца не свічки, а ясні лихтарі соціалізму...

8.

Вбігає редактор газети, швидко підходить до Божого, щось пошепки каже. У Божого міниться обличчя.

Б о ж и й: (хитнувшись) Що?.. Не може бути цього!...

Р е д а к т о р: (пошепки каже)

Б о ж и й: (до всіх) Розходьтєся, товариші... (хитаючись, йде з трибуни і хилиться на хрест. Рух і гомін).

Редактор: Товариші!.. (тиша) Ми не раз писали у своїй газеті... Ми завжди писали й пишемо, що радянська влада, поборовши буржуазію і здобувши великих успіхів на полі будівництва нового життя, ніколи не криється і не ховає своїх помилок...

Божий: (рвучко йде на трибуну) Слова не даю!.. Товариші!.. Радянська влада не помиляється —це раз... Помиляються поодинокі товариші, як оце зараз наш редактор —це два... Вшанування вчителя... взагалі учительства одкладається надалі і про це виконком сповістить у свій час —це три... Пропоную розійтися негайно... (Процесія розходитьься)

Голоси: Ходімо обідати. Крутять нашим братом, а до пуття не доведуть... Доведуть... А за свічки влучно сказав... А що трапилосья?

Ямка: (до редактора) Що трапилосья?

Редактор: Буду просити ЦК, хай посилають в Росію... К бісу оцю Україну і газету і мову...

Ямка: Та що таке? Скажи...

Редактор: Якийсь ідіот з письменників написав роман Хуліо Хуреніто і я його читав... читав... А два ідіоти приїхали і закрутили так, що вийшло... Ти сам бачиш, що вийшло... Сьогодні тих ідіотів арештовано... А кінець ти ж знаєш... Кінець в ЦК... Ой, Україно, щоб тебе!..

Ямка: То чим же винна тут невістка?

Редактор: Яка невістка?

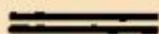
Ямка: Україна! Мова... Мовчати треба...

Редактор: Пізно!.. Я шкварнув таку передову в газеті... (сідає, похиливши голову).

Я м к а: Ідійот ти!.. (сідає, звисивши голову)

Б о ж и й: (безтямно) На фронтах був... Бандити ловили... А якесь Хуліло угробило... Вперше за всю революцію хитнувся... Ні!.. Напишу до ЦК, напишу... (йде просто на глядачів) Продразв'яорстки 100^{0/0}—не знімали з посади? Бандитів 100^{0/0}—не знімали? На польському фронті—не знімали? Невже тепер, товариші з ЦК... невже за Хулілу скинете мене?

Ш и р м а.

Ціна 40 коп.

A 531000 |

5953